

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicorum partium proposita promovenda, id e quidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó papa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr.,
negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton' est.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Szent-István-tér 1. sz.
Hirdetések helyenként 50 kr Bélyegilleték külön 30 kr.

A gyilkosok.

(N.) Megremeg kezünkben a toil. Az ujságitó ki nap-nap után a legborzasztóbb tragédiáknak szomorú tudósítója, a kinek szívében keresztül megy az emberi szenvedések minden torturája: megdőbbenve áll meg a század végének legnagyobb gazsága előtt és míg lelkében az elkeseredés kinja ég, a düh gőrcsösen szorítja ököibe kezét. Megtörtént, a minek gyászos jóslói voltunk, megtörtént a haramiák vérengzése: a felvidéket lövetik a népet!

Hová jutott a nemzet? Mivé lett a keresztény Magyarország? A felvidék kolodus népét, mert hitéért lelkesülve, legszen-
tebb polgárjogával igaz meggyőződése szerint akar élni, azért a haramiák legyilkoltatják.

Értse meg mindenki, nem pártokról van itt szó — mert gaz és becstelensz is, a ki itt pártokra néz, — hanem emberekről, magyar polgárokról, a nemzet fairsól.

Egy rövid emberöltő alatt hová süllyedtünk, mivé lettünk? Hiszen nem olyan nagyon régen volt az, hogy az a hazafi, kit a halás utókor a „legnagyobb“ magyarnak nevez, azt mondotta, hogy olyan kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene bocsátanunk. Elmúlt időknek hitvány epigonjai, ma már nem néznek nemzetre, országos érdekekre; a pártusák, egyéni örögs mindent hatalma

alá tétel. A hol a pénz és hivatalos hatalom megtörik a vallásos hiten, ott a zsandár fegyverek rovgása, s a haldoklók hörgése csinál utat a diós liberalismusnak.

Hitvány haramiák! kik ártatlan ember vérrrel mocskoljátok be kezeket, dobjátok el az alarcot, a melylyel ámitjátok évek óta a nemzetet, mutassátok be magatokat annak a mik vagytok gyáva gyilkosoknak. Jelezze büntös utatokat az ártatlanoknak vére, törjön ég felé az árvák jalkiáltása: elő a fegyverekkel, lövessétek az egész nemzetet, had lássa mindenki gyáva gazságotokat.

Milyen utálatos az ember, midőn kivetkezik a vallásos erkölcsökből és mindent önzésének sápadt világítása mellett lát. Milyen rut a liberalismus, ha ugyan ezt a szót szabad a nyomorult gyilkosoknak bitorolni!

A breznóbányai mészárlás után van-e még igaz keresztény, a ki hisz a kormány hazug szavainak; van-e még magyar, aki tévutra engedi vezetetni magát a liberális jelszavakkal? Van-e keresztény, ki azonosítja magát a gyilkosokkal?

Ebredj nemzetem! Ebredj hazug álmodból keresztény Magyarország! Azok a szerencsétlen emberek, a kiknek életét Breznóbányán kiontotta a csendörök fegyvere, nem azért haltak mert néppártiak voltak, hanem azért mert igaz hívő keresztények valának.

A ki kételkedett annak igazságában.

a mit már régen megirtunk, hogy Magyarország a vallástalan szabadkőműveseknek jutott hatalmába, eszméjük öntudatra most, midőn már lövetni kezdik pusztán vallásosságáért a népet. Lehetetlen, hogy a nemzet azonosítsa magát a gaz gyilkosokkal, lehetetlen, hogy szavazatával támogassa a liberális czéga alatt működő szabadkőműves kormányt.

Fel a keresztény Magyarország népe, föl az emberi jogok megváltására! Ha boszulatlan marad az ártatlanok vére, fejére száll mindazoknak, a kik a kormány nak ezután bizalmat szavaznak. A kiben van vallásos érzés, a kiben van egy csepp humanizmus, nem lehet támogatója a gyilkosoknak. Föl a vallásos erkölcs védelmére, föl a magyar nemzet megváltására!

És ti hallgató halottak, mártírjai a vallásnak s a magyar nemzetnek, pihen-jetek nyugodtan szegényes sirotokban. Egy nemzet áll könnyes szemekkel ravatalotoknál, egy nemzet gyászol, egy nemzet temet. Ajtatos testvéreink valatok a hitben, hős bajtársaink a küzdelemben, és most midőn megdőbbenve állunk sirotok körül, kétszeresen tudjuk mivel tartozunk vallásunknak nemzetünknek. Ti, a kik éneztetek és nyomorogtatok kopár hegyetek között, a kik eleget tettetek panasz nélkül a polgári kötelességnek adóztatok, katonáskodtatok; kik télen át örvendtetek ha a megörölt fahéjából készült kenyérral eltengedhetétek életeteket tavaszig, ti meg-

Árva dala.

Ira: Lampérth Géza.

Hervadozó bokrok alatt
Csacsogva fut el a patak.
Hull belé a fa levele.
Könnyeim is hullnak vele
Hullnak vele . . .

Nem vétettem a világnak.
Mégis mindent rámkialtnak.
Jobbfelé vagy balra tartok.
Hideg szívek, gúnyos arczok,
Gúnyos arczok!

Patakparton elbolyongok
Közöttetek hervadt lombok,
Ugy megnyugószta a mit beszél
Csacska patak, hulló levél,
Hulló levél.

A kis patak azt csacsogja,
Hulló levél azt susogja:
Nincs oly szegény, nincs oly árva,
Kit az Isten valahára
Meg ne szánna!



II. Romeo.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tarczája. —

Ira: Kóródy Béla.

Julesika a menyaire kiténtetett érte vi-vott amerikai párbajom után nygelmével és barátságával, ép oly arányban kezdett most elhidegülni irántam. Végtelen fájdalomra hovatovább zárkóztottab modorúvá vált. És meny-nyire ábrándos lett!

Eddig ő volt az első, ki vidáman felénk kiáltott: játszunk valamit gyerekek! És mi játszottunk lawntennist, löbdáztunk, cziczáztunk. Mindig ő volt a legvidorabb, a legleleményesebb.

Most pedig bujjál előlünk, ha játszani hívjuk, és legnagyobb keserűségemre regényeket olvas!

Hát nem borzasztó ez!

Persze a mamája mit sem tud róla. Böske szakácsnéjük az udvari könyvszállító. Meghuzódnak mindketten a könyvában és csak úgy falják a rémregényeket. De hisz megálljanak csak! Megmondom ám egyszer a Laura néni-
niék miért komzám oly gyakran az ételük.

Juliska pedig olvas, mindig olvas és ábrándozik.
Ez még hagyján, de mióta olvasta a „Fekete fátolos menyasszony és a havasi rabló király vagyis a vörös vár rejtelméi“ című regényben, hogy a regényhős mint vívott párbajt vetélytársával, azóta én, csibukszáras párbajommal együtt, végtelen kicsinné zsugo-
rdtam össze ábrándjaiban.

Az a két jeles férfiú ugyanis kiült a vörös várral átelleni domdra, a hol egymást szemmel tarthatták két puskaporos hordóra. Előbb azonban elszakították az országot mellett elvonuló távirtdahulokat és két végét adott jelle bevezették a puskaporos hordokba. Azután halálmegvetéssel fűtyöltek és üntorgatták orrukat a tiszteletteljes távoiságban megapult párbaj-segédék felé. várva, hogy melyik rész felől üt be a halálhozó villanyszikra és expediálja a puskaporos hordón üdögélőt a lehető legrövidebb uton a másvilágra.

Persze, hogy ez a hajmeresztő duellum alaposan tömkrétezte az én párbajhósi mivel-tomat. Hisz a mi párbajunknak egyedüli áldozata a mama tizenkét ités ugorkásúvegje lett, a papa kannibáli beavatkozását nem is számítva. No de ezért világért sem panaszkodnék. Hős lelkek néma megadással türik a csapásokat, eredjenek bár azok a sorstól vagy csibuk-szartól. . . .

Most már én is az árral tartok. És is olvasásra adtam a fejemet! Robinson Crouset már olvastam és az „Utolsó Mohikánt“, most a „Skalpvadászk“-at olvasom és töröm a fejem e mellett nagyban, minő regényes tettel hódít-hatnám vissza az elvesztett tért Julcsikánál . . .

A multkor lenn láttam a réten sétálgatni Julcsikát egyik barátójével. Agyamban nagy-szerű terv villant meg: milyen regényes lenne az, ha én most mint egy deli lovag vágatnék feléjük apa szürkhejen és köszönténem őt vidá-man . . . Terveimet iparkodtam megvalósítani.

Tudtam, hogy ez időtájt apa a kaszinóban kalabriászozik. Besompolyogtam tehát az is-

tanítottatok bennünket a jó módban életet miként kell meghalni hitünkért, hazánkért. A ti szegényes sirotokon fog felnőni a szabadság virága, mely a jobb kornak magját rejti majd magában. Ti nyugodtan fogtok porladni sirotokban, de remegni fognak a gyilkosok.

Hol késik az exkommunikáció?

(K. A.) Az igazi katolikusok, kik nem a mellvéssel mutogatják vallásosságukat, hitüket, lelkük megbotránkozásával látják, hogy akadnak oly magukról megfedkezett egyházi férfiak, kik félretéve, levette arcuk pirját, beállnak liberális matadornak, fellépnek azon párt programjának hirdetésével, dicsőítésével, mely a kath. egyház teljes leigázását célozza.

Midőn még folyamatban voltak az egyházpolitikai viták, midőn fölajdult a katolikus önérzet pusztán arra az ideára is, hogy lehessen, hogy találtassék világi katolikus, ki az egyháza ellen elkövetendő merényletben részt vegyen. Felmerült a kérdés: Vajjon az egyház alkalmazza és mi módon a fenyítéket az ilyen hittagadó katolikus képviselők ellen?

A kath. egyház azon reményében, hogy az eltávolítottak belátva hibájukat, a katolikus érületnek, a katolikus hitnek, — mely a külső cselekményekben is kell, hogy mutassa magát, — megfelelően fognak élni, a megtörtént botrányt jóvá teni és az egyházat nagyobb merényletől megóvni, nem alkalmazta az excommunicatiónak, nem adta át őket a közmegegyezésnek!! Győzött a jelszó, mely a katolicizmusnak kiszámíthatatlan károkat okozott!!

De mi történik? Az egyházpolitika megteremtette átkos gyimölését, folyik a hajsza azok ellen, kik e fanyar gyimölést megizelni nem akarják. A liberális kor-

tállóba, kivezettem a szürkét és Palit, a kocsist, egy pár, apától elcsent szivarral ravettem, hogy nyergelje fel, miközben bámulatos dolgokat regéltem neki lovaglási tehetségéről, csak hogy megnyugtassam. Dobogó szívvél vezettem a szürkét félnyergelten a kertek alá. Több sikertelen kísérlet után felkapaszkodtam rá és hajrá! Döcögtem végig a rétre Julcsika felé.

Alig értem Julcsika közelébe, mikor, az a gyáva szürke megjedte a pipacspiros ruhától, meg a kalap és zsebkné-lobogtatástól. Horokantva ugrott félre, mire én kétségbeesjtő bődüléssel pottyantam le, alaposan belekoppantva orromat egy vakondoktúrásba. Julcsikákék sikoltva rebbentek szét, mikor a szürkét ágaskodni látták, de azután hozzám szaladtak. Felcseppentem orrom vérézt, Julcsika pedig sajnálkozva szaladt a pafakhoz zsebknéjét megvédvesteni. Az orrvérzést el is állítottuk valahogy. Julcsikákék kíséretében megvigasztalva ballagtam haza, a szürke nélkül, dagadt orral, elégülten nyomkodva orromhoz és nem ajkaimhoz, Julcsika illatos zsebknéjét.

Perse papa nem tudja méltányolni még a balesetet sem és én elnémelkedhettem megint dagadt orral, lehorzolt börrrel ülve a grammatika előtt, míg a jó vacsora ugyancsak buslakodott utánam, vagy én után? No de ez egyre megy! . . .

Nem sokkal ezután színészek jöttek városunkba.

Julcsikákék rendszeren eljártak az előadásra. Én is tehát igénybe vettem takarékszerelyem tartalmát és hűségesen eljártam a színháza. Egyik este „Romeo és Juliá-t” adták elő.

mány, egész nyíltan hadat üzent a magyar katolicizmusnak; nem tagadja, sőt programbeszédében hirdeti, amint Szilágyi beszédéből is kivehetjük.

De hát ezektől mit várjunk? Kiméletet? Épen nem, a liberál-radikális vezérfiúk nem tehettek másként! Ezt ellenség tesz, hát fogjunk fegyvert ellenük s mint bajtársak tiszteljük fegyvereinkkel, mielőtt a mérkőzéshez kezdjenek.

Hanem mit tegyünk azokkal, kik a mi sorainkból átmennek az ellenség táborába? Elég-e csak úgy bánni vele, mint a hazaárulóval, átadni a halálnak, mint hitvány renegátot? Van-e olyan szó az emberi nyelvben, mellyel kellőképpen megbélyegezhetők őket? Ha az ó-zsidó törvény fenállana, ugy kellene járniok, mint a Makkabaesuk könyvében olvassuk, hogy a pogány istenségnek áldozót bárkinek jogában állott ledöfni, a főpap meg is tette ezt elretentő például.

Van fegyver a kath. egyház kezében, mellyel a hittagadókat halálra ítélje, erkölcsileg megölje, hogy több P o l g á r Dénes, Ribényi Antal, Poór kanonok stb. efféle fel ne támadhassanak! Ezek farizeusi arccsal oda mernek állni a nép elé, hogy méltelyezék azok lelkeit, odamennek a juhok ruházatában, pedig belül ragadozó farkasok.

Kérdem ezektől: a liberális kormány nem ellensége-e a kath. egyháznak? Eredményeiben látjuk, nap-nap után siralommal tapasztaljuk, hogy esküdött ellenségünk. Hát ők hová tartoznak? Ha oda akarnak szegődni, vessék le a talárist, melyre méltatlanok; mert a pap Krisztus hitének deposituma, ha ezt elárulja, eladja, ne viselje azt a ruhát, mely Krisztus szelid igájának ékesen szóló symboluma!

Pedig ezt nem tesz meg, mert ők ebben a ruhában kufárcodhatnak, nagy értéke van most a sátán előtt a revendá-

nak. Tegye meg az egyház: fossza meg őket attól a javadalomtól, melyet az igaz hívőktől élveznek, fossza meg őket az oltár szolgálatától, melynek szentesleges tikkait, mint drága gyöngyöket a sertések elé vetik! Excommunicálja őket, bélyegezze meg őket, hogy félelemmel vegyes utatállal forduljon el tőlük minden igaz katolikus. Vagy az exkommunikáció csak a csöndes vétkezőkre szól, azokra nem, kik külsőképen, sőt bizonyos ostentációval megtagadják hitüket, hozzájárulnak a katolikus egyház leigázásához?

Mi erősen hisszük, hogy ez meg fog történni, az egyházi faktorok nem maradnak e tények pusztá szemléleténél, hanem lesujtanak rajuk, hogy többé árulásra, hitelhagyásra fel ne kelhessenek!

— Zichy Nándor és a kvóta. A zsidó-liberális sajtó nap-nap után azzal vádolja a néppárt vezérét, hogy hajlandó a kvóta fölemelését megszavazni. Hogy mi igaz e bizresztelésekből, azt olvasó közönségünk józan ítélletére bizzuk, s közöljük Zichy Nándor f. hó 18-án tartott kecskeméti programbeszédéből szóról-szóra a kvótára vonatkozó fejtegetéseit. A beszéd eme része így szól: Mit szóljak azouban én a kvóta és a vele összefüggő kérdésekről? A törvény megállapítja a tíz évről tíz évre való kiegyezést, azért, hogy időszakonként mérlegelni lehessen annak a két félnek teherviselési képességét, melyek viselik ezen terheket, melyekből mai napig reánk mintegy 31% esik. A törvény bölcsen azt mondta: Ha mi szegényebbek leszünk, akkor kevesebbet fizetünk, de hát örökre nem vállalhatjuk magunkra ezt a terhet. Ha ellenben gazdagabbak leszünk, akkor nagyobb arányban kell hozzájárulnunk. Már most az a kérdés: mi fáj nekünk: az arány, vagy a fizetés? Nekünk báránt, a fizetés fáj, de nem az arány. (Zajos helyeslés.) Ha a zsebünkbe raknak 10 forint helyett huszat, akkor szivesen fogunk egy forint helyett másfelet fizetni. Így vagyunk a vám- és kereskedelmi szövetséggel és valamint a közvetett adókkal, melyek millió és millió különbséget tesznek zsebünkben. Ha még több

Mikor e darab előadása után hazafelé ballagtam a csendes, holdvilágos éjben, nagyszerű ötletem támadt. Elkezdttem gondolkozni: Ha imádoztam ugyanis Juliá, miért ne lehetnék én Romeo?! És ha Romeo vagyok, miért ne kereshetném fel én is épp úgy kötélgácsó segítségével Julcsikát, mint elődóm Romeo?

Hurrah! Ez ám az eszme! Julcsika el lesz búvólve e tettem által, hisz mily ábrándosan csüngött az előadáson.

Alig vártam, hogy apákék lefeküdjének. Végre ablakreszkettető horkolás jelezte, hogy elérkezett a várván-várt percz tervem végrehajtására.

Szivdobogva lábujjhegyen kiosontam szobáskamból. Felmentem a padlásra, hol apának ki városunk tűzoltó-parancsnoka, kampóval el látott kötele föggött pókhalóval belevpe.

Nyakamba akasztottam és lesompolyogtam az udvarra.

A kapu kegyetlenül nyikorgott rozsdás sarkában, arra tehát nem mertem menni. Átmásztam a kerten. Alig kapaszkodtam fel félgy falra, előrohant bösz nyargalással az az ostoba Néró és kabátom szárnyánál fogva erőlyesen kezdett visszafelé rángatni. Mire felismert, már áldozatul esett ujjonatom új gérokkomnak a szárnyára.

Elkeseredetten néztem szörnyen megcsontított kabátomra; két színházi jegy ára ezért bizonyosan a Czinege szabó zsebébe vándorol. H! ez még nevetséges áldozat egy Juliáért!

Megérkeztem a Julcsikákék házához. A Julcsika ablaka már sötét volt. De az nem riasztott vissza tervem kivitelétől.

Elővettem a kötelet és horgánál fogva egy

ügyes dobással — a mint ezt apától láttam a gyakorlatokon — szerencsésen bezúztam az emeleti ablak üvegét. Csörömpölvé hullott nyakam közé. Megszeppenve hallgatóztam . . . Semmi nesz! . . . Nézetem a kötelet, elég jól tartotta magát; a mint a holdvilágnál láthatam, éppen a kereten akadt fel.

Megnyálaztam a tenyeremet, hogy jobban foghassam a kötelet és azután lovagoló módjára Juliá nevét emlegetve kapaszkodtam fölfelé.

Fele uton voltam már nagy izzadáskok között, mikor az utcaajtót hangos nyikorgással valaki kinyitotta. Gazi bácsi volt, a Julcsika apja. Minden hajamszála égnek meredt ijedtében, mikor Gazi bácsi a kötélen féllálmosan megbotlott. Öntudatlanul rándítottam egyet magamon. Rees! egyszerre ketté tört a keret és én indiánusi üvöltéssel Gazi bácsi nyaka közé pottyantam. A másik pillanatban ott hemperegőtünk mind a ketten a porban. Az volt még csak a duett, a mit ketten rémületünkben végig skáláztunk. Hamar felszedtem a sátorfámat, megkaptam a kötél végét, nehogy árulóm legyen és azzal „ne hagyj magad Rómeo” rohanatn hazafelé. Szerencsétlenségemre a kötél kampója beleakadt a Gazi bácsi haló kabátjának gallérijába és épp mikor nagy bajjal már négy-kézlábra állt, egy hatalmas rántásomra újra orra bukott.

— Segítség! Haramia! Rabló gyilkosok! fogják meg! — ordított toroka szakadtából Gazi bácsi. Azt hitte, hogy egy rablóbanda ül meg a nyakán.

Eldobtam a kötél végét és hajrá! nyargaltam, mint egy versenyparipa.

Már azt hittem, szerencsésen elpárologha-

idegen buzát hoznak a nyakunkra, ha még több idegen borral árasztják el az országot, azóval, ha a föld népének megterhelése még nagyobb lesz, akkor az az egy forint is sok lesz. Igaz-e? (Hosszas, lelkes éljenezés.) Én tehát azt mondom: én ezekhez a kérdésekhez, még azokat meg nem ismerem, nem szólhatok; de igenis, azt hangosan és ünnepélyesen ki mondom, hogy én a népek földadó vagy annak bármiféle járulékal címén való nagyobb megterhelését el nem fogadom, sem meg nem szavazom, mert azt már jobban megérni nem lehet és nem szabad. (Zajos helyeslés.) Nem engedi azt a hazafiasság, nem engedi Felső Urunk iránti hűségünk és nem engedi a nép iránti szeretet. Nem engedi pedig, tisztelt barátain, azért, mert ha még nagyobb terhet raknak a nyakára, akkor a nép végre is elszegényedik, elpusztul és akkor azután majd kereshetik azt az egy forintot is, nem fogják találni. (Hosszantartó, lelkes éljenezés.) Tehát a néppárt vezére csak azon feltétel alatt hajlandó a kvóta telemelésébe belemenni, ha a vám és kereskedelmi szerződéseknél igazságos megkötése következtében Magyarországra oly előnyösebb származnak, hogy zsebünkbe 10 frt helyett 20 kerül. De a földbirtokos és kisiparos megterhelése ellen élre is tiltakozik és követeli megelőzőleg, a mint f. hó 11-én Keszthelyen tartott beszédében hangsúlyozza, a börtén megadóztatását.

Néppárti jelölések az országban.

Hogy a lenézett, kigunyolt és elhallgatótt néppárt rövid másfél évi működése alatt mivé nőtte ki magát, azt az alább közölt néppárti jelöltek fényes, hosszú sora bizonyítja.

Midőn a mult országgyűlési ciklus alatt megjelent az első néppárti képviselő: dr. Zelenyák János képviselő személyében, a liberálisok egy része eme gúnys megjegyzéssel fogadta: „bevonult a néppárt.”

Azóta nagyot változtak Magyarország politikai viszonyai. A kiérősztolt egyházi politikai törvényeknek a nemzetre káros, zaklató természetű, Szapary-nak a fuzióra vonatkozó, meghiusult kísérletezései, Apponyi István-békéjével való visszaélése a kormányban, Ugron és Kossuth-nak, a két függetlenségi frakció folytonos marakodása egymásköz, Bánffy-nak szemérmetlen viselkedése a pápai nuncziussal szemben és gyávásága a nemzeti színek meggyalásának megtorlásában,

a választási lajstromok összeállításánál; az időközönként megejtett választásoknál elkövetett alkotmány- és jogtiprások, a kiegyezés fiaskója, a kvóta-ügy bizonytalansága, a Kasztafejeváry ügy, a millenniumis kiállítás fiaskója, az országgyűlés időelőtti és nem indokolt feloszlátása s végül a kereszténységnek uton-utfélen való büntetlen meggyalásása arra indította a jobbérzelmű hazafiakat, hogy egyrészt hátatfordítva Bánffy-nak, az országot úgy erkölcsileg, mint anyagilag a tönk szélére sodró politikájának, másrészt fölhagyva a többnyire személyes kultusz üző ellenzékieskedésével, tehetségüket ama párt támogatására fordították, a mely legelsősorban a nép anyagi és szellemi jólétének előmozdítását tűzte ki zászlajára.

És hogy a nép, a nemzet jobbjai mily önzetlen lelkesedéssel sorakoznak a néppárti jelöltek zászlaja alá, mutatja a néppárti jelöltek fényes névsora. Vannak közöttük földbirtokosok, tudós tanárok, híres ügyvédek, orvosok, lelkészek. Mindannyian át vannak hatva a néppárt nemzet-fentartó eszméitől, erős elhatározásuk, hogy addig nem nyugosznak, míg elveiket diadalra nem juttatják. A magyar nép megértette őket; kész jelöltéért éhséget, szomjúságot, minden kigondolható zsarnokságot elfünni, de a néppárti zászlótól, a melyre egyszer fölisküdtök, magát eltántorítani nem hagyja.

A jelöltek a következők:

1. Alsó-Kubin: *Krupecz Rézsó* mérnök.
2. Apatin: *Dr. Kontur Béla* fővárosi orvos.
3. Aranyos-Maróth: *Molnár Lajos* földbirtokos.
4. Battonya: *Bartha István* eszaboldegyhm. áld.
5. Bazin: *Beszéthy István* ügyvéd.
6. Bittse: *Micsura György* ügyvéd.
7. Bobró: *Zmeskál Zoltán* földbirtokos.
8. Bodajk: *Szentiványi Károly* plebános.
9. Bonyhád: *Balogh Lajos* tatali főszoigabiró.
10. Breznóbánya: *Dr. Burján József* orvos.
11. Csacza: *Dr. Csernoch János* kanonok.
12. Csáktornya: *Dr. Major Ferencz* főorvos.
13. Csorna: *Rakovossy István* es. és kir. kamarás.
14. Duna-Pataj: *Dr. Zlinszky János* f. ügyv.
15. Eszterháza: *Molnár János* apát-plebános.
16. Ersekújvár: *Dr. Kovács Pál* f. ügyvéd.
17. Félégyháza: *Dr. Bakonyi Elek* f. ügyvéd.
18. Gődöllő: *Ürményi Bernát*.
19. Györsziget: *Szabó István* földbirtokos.
20. Igló: *Máriássy János* báró ny. altábornagy.
21. Illava: *Havlicsek Vincze* plebános.
22. Kecskemét (I. ker.): *Zichy Nándor* gróf.
23. Köbölkut: *Haydn Károly* fővárosi ügyvéd.

24. Kőszeg: *Dr. Vadasz Zeigmond* ügyvéd.
25. Kun-Szt.-Márton: *Lepsényi Miklós* lapszerk.
26. Lendva: *Márosovszky Endre* földbirtokos.
27. Letenye: *Lepsényi Miklós* lapszerkesztő.
28. Lőcse: *Dr. Zelenyák János* tanár.
29. Mohács: *Neymayer Desz* pécscegyhm. áldozár.
30. Nagy-Kanizsa: *Zichy Aladár* gróf.
31. Nagy-Károly: *Battányi Zeigmond* gróf.
32. Német-Ujvár: *Dr. Semadám Sándor* f. ügyv.
33. Ó-Becse: *Dr. Petrovits Dusán* ügyvéd.
34. Pécsvárad: *Dr. Nagy Sándor* fővárosi író.
35. Pincze hely: *Apponyi Géza* gróf.
36. Privigye: *Juriss Mihály* es. kanonok.
37. Rác-Almás: *Esterházy Miklós* Mórincz gróf.
38. Rác-Keve: *Zimándy Ignác* plebános.
39. Rágyicza: *Maison Mihály* esperes-plebános.
40. Rózsaságy: *Massura József* plebános.
41. Rum: *Buáth Ferencz* gyógyszerész és földbirt.
42. Somlyó-Vásárhely: *Mászlányi Pál* nagybirt.
43. Stoma: *Dr. Otocska Károly* ügyvéd.
44. Szakcs: *Méry Árpád* nagybirtokos.
45. Szakoleza: *Vacculik Vincze* ügyvéd.
46. Szegszárd: *Ürményi Bernát* földbirtokos.
47. Szenicz: *Veszelszky Ferencz* ügyvéd.
48. Szt.-Góthárd: *Müller József* Alkotmányigazg.
49. Szt.-Gróth: *Kálmán Károly* plebános.
50. Szent-János: *Dr. Kubina József* ügyvéd.
51. Szent-Lőrincz: *Dr. Darányi Ferencz* ügyvéd.
52. Szombathely: *Dr. Major Ferencz* főorvos.
53. Tata: *Esterházy Ferencz* gróf.
54. Tapoleza: *Mócsy Antal* igazgató.
55. Téth: *Seress Imre* fővárosi hírlapíró.
56. Ugod: *Orbán János* földbirtokos.
57. Vágbeszterce: *Havlicsek Vincze* plebános.
58. Vágujhely: *Reviczky Bertalan* plebános.
59. Vágvece: *Dr. Proháska Titokár* tanár.
60. Zsámbokrét: *Dr. Zelenyák János* tanár.
61. Zsolna: *Dr. Kubiczka János* ügyvéd.
62. Tovarissova: *Dr. Adamovics István* ügyvéd.
63. Füged: *Racsek János* földbirtokos.
64. Körömczbánya: *Bots Sándor* plebános.
65. Pápa: *Taschler Desz* plebános.
66. Szabad-Báránd: *Dr. Ragályi Lajos*.
67. Szabadka: *Mamusich Mátyas* prépost-pleb.
68. Várna: *Markovics János* igazgató.
69. Vaál: *Zimándy Ignác* plebános.
70. Verbó: *Pongrács Károly* gróf.
71. Zala-Egerszeg: *Farkas József* földbirtokos.
72. Zúrány: *Iff. Zichy János* gróf.
73. Zirc: *Fülöp Antal* plebános.
74. Lövön: *Páder Resz* plebános.

A néppárt fenti jelölései még nem tekinthetők véglegesnek, a mennyiben még változás történhetik annál is inkább, mivel a következő kerületekben is fog jelöltet állítani: Baán, Galgóc, Nagy-Márton, Nagy-Szombat, és Keszthelyen.

Választási mozgalmak a megyében.

Rövid szűk szavú távirati tudósításokat kapunk gr. Eszterházy Miklós Mórincz-nak, a néppárt lelkes vezérfőnökének körútjáról a rác-almás kerületben. De a szűk szavú tudósításokból is kivehetjük ama lelkes öszinte ragaszkodást, a mely mindenütt, a hol csak megfordul, környezi a nemes szívű gróf urat. Zászlós, lovas bandériumok, a kocsk hosszú sora, a nép örömrivalgása közt vonul az egyik községből a másikba. Mindezen jelenségek közül biztosan következethetjük a fényes győzelmet a rác-almási kerületben, melyet a néppárti jelölt a 49-es radikális Nagy Gyulával szemben aratni fog. Kiküldött tudósítónktól a következő távirati tudósítást kaptuk.

Martonvásár, október 20. Esterházyt Martonvásáron a rác-keresztúri lovas bandérium fogadta, innét Rác-keresztúron keresztül, a hol a lakosok lelkes éljenezése között vonult be, Erzsibe ment, a hol két óráig tartó program beszédjét nem csak az ercsiek, hanem a környékből összesereglett nagy közönség ünnepélyes komolysággal és nagy-megújuló élénk helyesléssel fogadta. Onnét Ivancsára

tok kalandjaim szintéről, midőn egyszerre csak hátam megett rekedt kurjongatást, lábdobogást hallok. Hátra néztem. Rémmel pillantottam meg nyomomban a baktert, a ki ugyan-csak rugaszkodott utánam, fennen villogtatva rezes dárdáját.

Gazi bácsi még egyre üvöltött. Nem sokára innen-onnan az utozasor ablakaiból borzas fejű, rémült ábrázattal kukkantottak ki az alkmból felriasztott emberek, kerese a látma okát. Az utca kanyarulatánál észrevettem, hogy egy pár bátrabb paraszt odarohant a harangozó ablakhoz és hevesen zörgetnek rajta. Röviddel ez után éles-szakgatótt kongás rezentette fel az alvó környezetet. A vér majd megsibbant ereimben az elszörnvedés miatt. Irgalmas ég! A harangot verik félre, mi lesz velem, ha kitudódik, hogy én okoztam a szörnnyü zavart! Ez már több volt a tréfánál. Ha nem szégyenleném, sirva fakadok rémületben. Minden izomat megfeszítettem futottam a még eszöndes mellékutczában hazafelé.

Lélegzet szakadtan értem a kertek alá. Bakterünkön meglátszott, hogy bakakorában részt vett a köngöräzi futásban, mert mindenütt a sarkamban nyargalt. Nem is volt időm, hogy lekerüljek a patak kidszákjáig, mert akkor élembé vág és nyakon csíp. Nekirohantam a patakhoz és egy gyors lendületet véve, mint az űzött szarvas ugrottam át rajta.

Visszanéztem.

A bakter, ki már majdnem beért utánam akarta csinálni e szaltomortált. Bele is hasalt

gy a patakba, hogy csak a dárdája hegye látszott ki a partra.

Talpon volt azonban csakhamar és nyakig lucskosan, prüszögve, káromkodva újra üzőbe vett; akkor ért be, mikor kertünk belső falán lecsusztam. Oda is szegete a vitez bakter szerencsésen a gérokkom másik szárnyát a kert tetejére, Egy roppanás és adieu! ott maradt a gérokk másik szárnya is . . .

— Ide hamar emberek. Segítsé! — ordított — fogom már zavianyt! — Persze én akkor már a szobába rohantam, beleülközve a nagy lármára felriasztott apába.

Kegyetlenül nyakon csipett.

— Ki vagy ?!

— Én, Gabi — hebegtem rémületen. No hisz volt is hadd-el hadd mikor a csibukszár segítségével mindent kivalattott belőlem . . .

Gazi bácsi beteg lett a nagy ijedtségtől. A fellármázott nép pedig boszusan tért haza, utánuk a bakter kullogott; fejesóválya forgatta zsákmányul esett gérokkom szárnyát. Nem foghatta fel egyszerűl észével, miért volt tulajdonképen az egész dolog.

Sajnos, nekem nem lehetett otthon maradásom e kaland után.

Egy hét mulva már utban voltam, hogy a családi kört a kollegitási étellel cseréljem fel.

ment kísérve lovas bandérium és a kocsiak hosszú sora által.

Ugyancsak a ráczalmási kerületből Nagy Gyula 48-as szerepléséről a következőket írják lapunknak.

Herczegfalva, okt. 18.

A ráczalmási választókerület 48-as függetlenségi párt országos képviselőjelöltje Nagy Gyula, f. hó 18-án Herczegfalván a községházánál reggeli 8 órakor tartotta beszámoló s programbeszédjét (?) melyet nem nagyszámú pártjébeli, mint inkább a néppárt nagyszámmal egybegyült tagjai hallgatták holmi ellenvetés s abeuzgalással!

Ercsi, okt. 19.

E hó 17-én nagy dobpergés verte fel falunk csendjét, hirdető, hogy 18-án délután jön Ercsi község szeretett (?) volt képviselője, Nagy Gyula, Kossuth híve beszámolót tartani. Azonban a ki nem jött, végre az esti szürkületkor, a legnagyobb csendben berobogott — talán nehogy valaki észrevegye — és tartott volna beszámolót, ha lett volna hallgató. Egy pár ember volt csak a láthatáron, de az is néppárti volt. A polgári körben, a hóvá bement és ígért mindenfélét, azzal fogadták, hogy, öt év előtt is ígért sokat, de semmit sem teljesített. Az úri kaszinóban meg pláne semmiféle fogadtatásban sem részesült. Másnap reggel a kíváncsiság mégis levitt egy pár embert, hogy meghaladják, tud-e már beszélni, de a képviselő-jelölt urnak hiült helyét találták. Eszrevétlenül jött, — észrevétlenül távozott. Nem fogadta senki, — nem sajnálja senki.

Bodajk, okt. 19.

Vasárnap tartotta Szentiványi Károly, a bodajki választókerület képviselőjelöltje Fehér-Csurgón programbeszédjét. Óriási hatást ért el, annyira, hogy a választók nagy része, val-láskülönbőség nélkül, zászlaja alá sorakozott. Megválasztatása nagyon valószínű, hacsak az óriási presszió, mit a liberálisok kifejtének s az etetés-ítatás el nem tántorítja a választók egy részét. Lamberg gróf tisztjei mindent felhasználnak a liberális jelölt érdekében. Ha tudná ezt a jó katolikus főúr!

Moór, okt. 20.

Ma tartotta Szentiványi Károly, a néppárt jelöltje programbeszédét Moórton D. e. 10 órakor ment elébe egész kocsiorsó és bekisérték őt Moórra, jól lelkes éljenzéssel fogadtatott. A sétaterén tartotta beszédét, mintegy 4-5000 ember gyűlt össze, kik közt a moóri választók — tán 50 sem hiányzott — mind jelen voltak, t. i. a szabadelvűpártiak is itt álltak s kíváncsian hallgatták beszédét; az ellenzék részéről is teljes elismerést aratott, a mennyiben ki-tinő szónoknak ismerték fel Beszédét sokszor szakitotta félbe a harsány éljenzés.

Utána német nyelven beszélt a néphez Dalman József sárkányi plebános, kinek a német földműves nép sődkörsz odakiálltatta: „So ist es, Reht hat Er! wahr ist es!”

Ezután a zárdában ebéd volt, 1 órakor pedig egész kocsiorsó választó elkisérte a jelölt-tet Öndódra, honnan mai napon Sárkányba is elmegy.

A néppárt Moórton és vidékén jól áll, Moórton legalább 8-700 választó néppárti, Öndódon a fele választó, Sárkányban a jegyző és bíró kivételével mind néppárti, Balinka, Söréd, és Csóka tiszta néppárti, Bodajknak több mint fele néppárti. Istimér 6 szavazó kivételével néppárti; Ennyi választó pedig elég ahhoz, hogy a néppárt győzzön. Bizto a győzelem, csak a vezérek legyenek éberek és kitartók.

Érd, okt. 18.

Zimándy Ignác a vaáli kerület néppárti jelöltje f. hó 18-án tartotta programbeszédjét Török-Bálinton, Diósdon, Tárnokon, Érdén. Zimándy Ignác arra figyelmeztette hallgatóit, hogy tiszteljenek minden pártot és csak azokat vessék meg — tartozzanak bármely pártához — e kik meghagyják magukat vesztésüknél. Ezután szép szavakban, senkit sem sértve, fejtette ki álláspontját, a mit a hallgatók tévesséssel fogad-

tak. Beszédjét sokszor hosszantartó éljenzés szakitotta meg. A tömeg a legnagyobb rendben oszlott szét. A liberalizmus atyai gondoskodásá, a mely 16 oszendőrt küldött a községbe, teljesen kárba veszett a nagy rend miatt. Hogy azonban mégis dolguk legyen, betiltották a zenét az utcán, a mely a jelölt tisztelgésére néhány darabot akart játszani.

Délután Tárnokra indult a jelölt. A zenészek az utcán végigkísérte őt, játszottak, mit a csendnek éber őrök meghallván, futva indultak utánuk és a falu végén elhallgattatták őket.

Tárnokon bandérium, fehér ruhás leányok fogadták és virágokkal árasztották el. Az egész község pártján van. Innen Érdre, végre pedig Diódra ment. Mindenütt lelkesedéssel fogadták. Megválasztása biztosra vehető. Holnap folytatja körútját.

Székesfejervár, okt. 19.

A székesfejervári revisionista függetlenségi párt képviselő jelöltje: Kalocsay Alán vasárnap, október hó 18-án d. u. 3 órakor tartotta meg programbeszédjét a vásártéren.

Leírhatatlan volt ama lelkesedés, mellyel jelöltjüket a polgárok körülfogták. Dacára, hogy az eső lassan csöpörézzett, azért még is nagy tömegekben vonult ki a nép a vásártérre, hogy meghallgassa Kalocsay Alán programbeszédét s gyönyörködjön a jelölt jeles szóközi tehetségében.

Három óra előtt indultak el a palotavárosi és a továrosi szavazó polgárok zászlók s zeneszó mellett a Kostyelik-féle vendéglő helyiségből, hol számukra gyülekezői hely volt kitérve. A vízfárosi polgárok pedig a kórház és apácza-utca sarkán levő vendéglőben gyülekeztek s onnan indultak el.

Mire már a város templomainak órái a hármad ütötték a menetek ott voltak a vásártéren.

A választó polgárok százai fogták körül a szónoklót emelvényt, mely egész négy óráig mindig gyarapodott. Csak tisztán a választó polgárok számaita lehetnek 1000-1200-an s még hozzá véve a fiatalogzó, nőket s az ellenpárt szavazóit, — kik szintén kíváncsiak voltak a beszédre, — a tömeg 3-4000-re rugott. Három óra után egy külön küldöttség ment el a jelöltért, ki azonnal jött lakásáról s kocsiba ülve a fűtczán végig ment a programbeszéd megtartására. Az utczán végig mindenfelől csak kitörő éljenzés hangzott.

Az első szónok dr. Saára Gyula a függetlenségi párt elnöke volt, a ki lelkes szavakban üdvözölvén a jelöltet s felkérte programbeszéd megtartására. Ekkor felállt az emelvényre Kalocsay Alán s elmondta a következő szép programbeszédét:

Mélyen tisztelt választó közönség!

Szeretett Polgártársaim!

A székesfejervári függetlenségi párt 1895-ik évi december hó 10-én tartott pártértekezletén az egyházpolitikai törvények revisióját politikai programja sarkalatos pontján jelölté ki. F. év szeptember havának 20-án tartott pártértekezletén a parthatározatot megújítva solidaritást vállalt s egyhangulag abban állapodott meg, hogy a jövő országgyűlési ciklusra csakis revisionista jelölt mellé sorakozik. Székesfejervár függetlenségi pártja ezzel mutatta meg, hogy multjához hí, hogy az kíván és akar maradni a mi volt: független magyar és keresztény.

Független magyar és keresztény! Két testvéreszme, mely az ezredéves multnak alapját vetve meg arra a fényt, dicsőiséget és hatalmat sugározot s a borus és kegyetlenül keserves napokbanavigaszt, kitartást, bizalmat s erőt adott. Az ezredéves multnak ünnepévében ez a legszebb, az a legzentebb, a mit Székesfejervár függetlenségi pártja zászlajára irt: független magyar és keresztény, az Irás szavával szolva: az igazság és béke testvéreszökeja. Igazság mindenben és béke mindenütt! Ez a mi lobogóink jelzése. Az igazsággért ha kell, harcolunk; a békéért, ha kell, tűrünk és szenvedünk, csak testvérisüljön az igazság és béke! Ez hangzott felém, midőn megkérdtetém,

valljon a székesfejervári függetlenségi és revisionista párt jelöltségét elfogadom-e? ... Elfogadom. Uram! mert ez törvényadta polgári jogom s most itt ez ünnepléses órában megkötözönné a csekélységem iránt áradozó bizalmat kérem, engedjék meg politikai álláspontomat s követendő irányelveimet őszintén, bátran és világosan kifejtémem.

Politikai álláspontom: az 1848-ik évi sarkalatos törvényeken álló közbjogi ellenzék álláspontja. Ebből kifolyólag tántoríthatatlan kötelezőségemnek fogom ismerni minden adandó alkalommal azon magasztos elvnek érvényesülését előmozdítani, mely kell, hogy minden magyar előtt legszentebb eszményként ragyogjon, mely nem más, mint Magyarország önállósága és függetlensége, a souverain Magyarország a personal-unio alapján, vagyis úgy, hogy Magyarország és az örökös tartományok között az egyedüli összekötő kapocs: apostoli királyunk O Felségének az örökös tartományok fejlődelmével való személyazonossága az 1713-ik évi pragmática sanctioiban kimondott elvek alapján. Tehát önálló pénzügy, önálló hadügy, önálló külképviselet, teljesen független belkormányzat, önálló vámterület, önálló kereskedelmi képviselet, szóval mindazon jogok összessége álláspontomhoz tartozik, mely a függetlenségi sarkalatos elvben bennfoglaltatik. Ezekért akarok én minden adandó alkalommal törvényes és alkotmányos uton kiállni híven és rendíthetetlenül.

Politikai álláspontom másik cardinalis elve: a kötelező polgári házasságról és az állami anyakönyvezetéstől szóló törvények revisiója. A mélyen megrendült vallási visszaállításának csakis ez áldatlan törvények revisiójában látom egyetlen és mellőzhetetlen eszközt. Miért is minden adandó alkalommal, minden törvényes eszközzel tántoríthatatlanul azon leszek, hogy e nagy áldozatokat involvál, sérelmes és teljesen felesleges törvények revindicáltassanak. Határozottan és szabatosan kívánom m. t. Polgártársaim előtt körvonalazni még azon jogokat is, melyek a revisio concret fogalmában befoglalattván, politikai álláspontom cardinalis elvét képezik. S ezek: Magyarország keresztény jellegének fenntartása, a törvényesen bevett vallásfelekezetek jogainak és szabadságának védelme, a katolikus egyházat megillető jog és szabadság biztosítása a melőbb megalakítandó kat. autonómia által s ebből kifolyólag a kat. alapok és alapítványok kiadása, a felekezeti iskola és a népoktatási törvényben szentesített közköztartási szabadság és jog fenntartása és biztosítása.

E két cardinalis elv jelöli meg m. t. Polgártársaim: az irányt, melyben a törvényalkotás terén haladni kívánok. Sem idő, sem tér, sem m. t. Polgártársaim becses türelme nem enged meg azt nekem, hogy programbeszédem rövid keretében kimerítő részletezésbe bocsájtkozzam minden politikai kérdésnek, mely a beláthatatlan jövőben megoldásra vár. Az alapelveket és irányt jeleztem. Minden felmerülő kérdésben ezek szerint kívánok eljárni.

Lehetetlen azonban, hogy legalább futólag ne érintsem azon mozzanatokot, melyek égő szükségességgel helyes és igazságos megoldást követelnek. Ezek a mezőgazdaság és ipar kérdései, a nemzet anyagi existenciájának fő feltételei.

A mezőgazdasági kérdést immáron odáig juttatta a hatalmon levő politika kegyetlen indolenciájára, hogy a gazdaközönségünk — a tulajdonképpeni nemzettest — a lét és nemlét kínzó problémája előtt áll. Nem is tekintve a kivándorlások óriási arányu növekedést tanúsító statisztikáját, mely méltán megdöbbent minden magyart, elég, nagyon elég csak, a miunkté tanylag emésző állapotokra fordítani figyelmünket. Kiszagadánk épen, úgy mint a nagyobb uradalmak elszomorító sorsnak áldozatai, csak az, a különbség köztük, hogy a kisebbet hamarabb és könnyebben éri a tönk. Mindenki tudja, mindenki látja, hogy itt semmi más nem segíthet, mint egy újabb, igazságos és méltányos, s a gazdaközönség érdekeit szíven viselő politika, az adó, a vám, és forgalom kérdéseiben. Az olcsó hitelöszevetkezők és

HIREK.

közös gabonarkutáról létesítését az állam első feladata között látom, de azok mindeztől kétségtelenül minden törekvésén az leendő tehát, hogy a fontos nemzeti feladat mielőbb és igazságos megoldást nyerjen s ne legyen kénytelen a magyar föld fia vagy a koldusbot szánandó áldozatjének nyomorban elzülleni, vagy a vándorbot szivelen vizsgáztatásának elszakadni az édes anyától, a hajdan Chánaának hirdetett éves magyar hazától. A felszabadított tulajdonjog magasztos eszme, annak védelme oltalma és fejlesztése a legelső államkötelem!

Az iparügy épen oly mostoha gyermeke a hatalom politikájának, mint a mezőgazdaság. A mi történt, vagy történik e részben, az semmi más, mint egy kínos haladókias prolongatija. az 1872. VIII. t. cz. foglalt ipartörvény, mely a nagytelekben kimondott szabad iparral — ugyazólván megölte a kis ipart, s az 1884. XVII. t. cz. sz. mely ugyan a képestit elvét kimondotta, de a képestit elvével ellenkező szakaszaival épen a kimondott elvet tagadta meg, nem maradtak bevégeztet befejezett tény. E részben is revisió me lett vagyok, mely az ipar gyakorlásának feltételül az arra való képestitését szabja meg, — vagyis azt, hogy csakis az izhesen kézmű-ipart, ki arra képestitét nyer, s a töke hatalmával szemben védje meg a kisiparos érdekeit, a ki szintén élni s bologalmi kíván e hazában. Hisz ép oly gyermeke ő is e hazának, mint a töke ura. A tulajdonjog szent előttem, ép úgy védem a nagy töke jogait mint a kicsinyét s ép ezért nem nézhetem tétlenül a szabadság s jog korában azon szerencsétlen kiváltságot, mely áldozatul dobjá a kisebbet a nagynak és sanctonálja a praepotentia elvét. A tözside-és bözeadó behozatala a gyáripar-ügy méltányos rendezése a legelső, a mit az életű bajok sürgetnek. Az ipariskolák szaporítása s fejlesztése, a nyers anyagot beszerző s a kész produktumot elarusító szövetkezetek állami uton való létesítése kisiparnok boldogulatásának első feltételei.

A jövő Isten kezében van m. t. Uraim! Annak esélyei beláthatatlanok. Sokszor látnak csaknem türeményszertileg felmerülni helyzeteket, melyekre sem eléggé elkészülve, s a melyekkel szemben kellőleg elhatározza sem vagyunk. A mennyire az eddigiekből a jövőre következtetni lehet, nem rejthetem el aggodalmait arra nézve, hogy a mit eddigé csak lappangó bajnak ismertünk, azzal talán már a legközelebbi jövőben mint számototvó s megoldást követelő tényezővel szemben találjuk magunkat. A szocializmust értem Uraim! mely a mint a szomorú tényekből látjuk —nyilag nemcsak éi szeretett hazánkban, de már mint parlamentipárt a szerveződés akcióját is megkezdette. Nem láthatok ugyan a jövőbe és így nem tudhatom, vajjon e veszedelem ténylegessé váland-e, mindazonáltal kötelességem ismerem a m. t. választóközönséget a szocializmussal szemben elfoglalt álláspontomról és egyuttal arról is tájékoztatni, a mit e veszélyes áramlattel szemben a törvényhozás terén sürgetni mulhatatlan szükségesnek tartok. A szocializmusnak okait én sem kizárólag a gyáripar túlproduktójának hatásában, sem kizárólag a töke uralmában nem keresem; hanem mint azt az 1894. évi nov. hó 18-án tartott fejevéri kath. nagygyűlésen mondott beszédemben m. t. Uraim nagy része előtt fejtegetni szerencsés voltam, e baj okait az anyagiás és kereszténytelen világnézetben világnézetben keresem első sorban. S ha valamiért, főképen ezért a bajért kell a felelősség vádját a liberális irányzatra hárítanom, mely a kereszténytelen, az anyagiás világnézetnek megteremtője s fentartója. S éppen azért minden kínálkozó alkalommal oda kívánok hatni, hogy hazánk keresztény jellegét, irányát és szellemét semminemű törvényjavaslattal, avagy rendelkezéssel ne veszélyeztesse; hanem inkább ezt nevelje, erősítse. Ennek fogva a vasárnapi munkaszünetéről szóló 1891. XII. t. cz. szigorú és alkismeretes végrehajtását fogom sürgetni; nemkülönben a cseléd-és munkásügynek törvényhozási uton való rendezését s a nőknek a gyáriparban való alkalmazásától a törvény útján való tiltását. Kívánatosnak tartanám e részben; ha az állam részint saját példájával; részint hatalma

befolyásával odahatna, hogy a nagyobb latifundiumok egy részének bérleti uton való ki-parcellizálása által kenyeret és boldogulhatást adjon a szegény népnek, melyet nemritkán a nyomor tesz szocialistává. Ha jó az állami vagyon a mezőgazdaság és gyáripar terén mintatelepek létesítésére, mindenesetre jó arra is, hogy a föld népének mód nyujtassék a megélhetésére és saját nevelődésére.

A napról-napra égetőbb nemzetiségi kérdést illetőleg mint magyar a „salus republicae suprema lex esto“ elvét tartva szem előtt az államtestnek nemzetiségek szerint való szótágo-lásához soha semmi körülmények között nem járulok.

A függetlenségi párt tényleg létező parlamenti fractióihoz való viszonyomat illetőleg legyen szabad elhatározási jogomat ugyan időre fentartanom, midőn mint függetlenségi képviselő e fractiók tényezőinek személyes ismeretét bírom.

Legvégül ünneplés igéretet teszek, hogy tehetségem s erőmhez mérten főtörekvésem leendő Székesfejervár sz. kir. város és választó közönsége érdekeit kiismerni s azok előmozdításán fáradozni.

A választási jog szent és sérthetetlen előttem. Azt befolyásolni véteknem tartom. Megtisztelt felhívásukra tartottam meg programbeszédemet, mely elvem és irauyom felől azt hiszem, világos tájékoztatást nyujt. Önökön áll az elhatározás Uraim! tegyék azt teljes szabadsággal, mert így, csakis így szent az a mandatum mely a függetlenségi revisionista párt nevében csekélységet jelelni kegyeskedett. Magamat továbbra is nagybecsű jóindulatukba ajánlvva szívesen s lélekkel, mondóm: Eltjen a független Magyarország! Eltjen a revisió!

Isten velünk!

A beszéd végzetével L a s i t s István köszönte meg a jelöltnek a programbeszéd megtartását s inté a szavazó polgárokat, hogy utasítsák vissza a kormányipárt minden megvesztegetéseit, mely örök szégyen lenne az illető becsletére.

Ezután még dr. S a a r a Gyula szólott néhány szót, hogy a közönség kísérje haza a szeretett jelöltjét. Meg is indult a jelölt kocsija után az örüsi tömeg, a milyent még Székesfejervár városa nem egyhamar látott. A kávéházak s néhány épület ablakán gyanus arcu emberek dugták ki fejeseiköket s halvány ábrázattal nézték ezen imponás menetet, mely bukásuknak biztos előjele.

Kortos dall.

Gróf Esterházy Miklós Móríc részalmási vál. kerület választói részére.

Dallam: Jaj beh magas ez a vendégfogadó.

Talpra magyar, talpra magyar hiv tőged a szent hitünk,

Lobogjon fenn, lobogjon fenn a szent kereszt szímerünk

Ki keresztény ide jöjjon fel téhát,

Esterházy eltjen a mi honatyánk.

Magyar néppárt, magyar néppárt hive vagyunk maradunk,

Elhetetlen lennünk, ha mi most mind ide nem tartunk,

Minden pártot vess meg népem fel téhát!

Esterházy legyen a mi honatyánk!

Kereszténynek, kereszténynek szült engem édes anyám,

Szent hitünket el nem hagyom, esküszöm, Eg is ugy áld.

Jöjj ide édes barátom, bár a hány!

Éltessük Esterházyt mi honatyánk!

Rajta magyar, rajta magyar völd kezdődő részlet,

Lobogtassad, lobogtassad, ne feléld a jelszódat:

Isten, haza és szent hitünk rajta áll,

Eltjen Esterházy Miklós honatyánk.

Nem kell nekünk, nem kell nekünk Nagy Gyula, hitehagyott,

Egyházunknak, a papoknak birtokán bár meghizott.

Elhetetlen volt és márad, vígvász rá!

Éltessük Esterházy Miklós honatyánk!

Fel barátom, fel barátom, bár kilyög, de jó szívű,

Ne engedjünk, ne engedjünk szent elvünk, ki hit hű!

Ezt kiáltunk: el polgári házasság!

Eltjen Esterházy Miklós honatyánk.

Atok reád, atok reád, gyatra kormány és hive,

Nem lez éltéd; mért a néppárt a magyarok a szive,

Idő mágyár, szaporán itt a néppárt,

Vezéré lez Esterházy honatyánk.

Juliusz.

— Aranyérem a királynak. A budapesti polgári lövészegyesület, abból az alkalomból, hogy az ő milleniumi ünnepeken a király megjelent, emlékermet vortett, amelyek közül három aranyból való. Az egyik aranyérmét a királynak, a másikat József kir. hercegnek s a harmadikat a fővárosi múzeumnak ajánlották föl. A király tegnap délelőtt fogadta a küldöttséget, Deledik o Ágost főlévészester vezetése alatt A király igen kegyesen fogadta a tisztelőket, akik megköszönték neki a milleniumi ünnepeken való megjelenését s egyszersmind ányujtották a diszes tokban lévő aranyérmét. A király örömeinek adott kifejezést, hogy az egyesület ünneplésén jelen lehetett és hogy a bécsi vendégek olyan jól érezték magukat. A küldöttség ezután József kir. hercegnél volt kihallgatáson, ki szintén igen szívélyesen fogadta őket. Végül Ráth Károly főpolgármesternél tisztelgett a küldöttség és átadták neki a fővárosi múzeumnak szánt emlékermet.

— Az olasz trónörökös, a nápolyi herceg házasságtörése számára végre találtak Olaszországban a pápával ellenkezésben levő olasz királyi család kivánságának megfelelő papot és titulatot. Az eskető pap a bari sz. Miklós bazilika apát-plebánosa lesz, azon a czimen, hogy az olasz király ennek a patronatusát bírja, persze a nápolyi király utódlása révén. Az esketés helye Rómában a Santa Maria dei Angeli temp'om lesz, melyet Michel Angelo épített Diocletianus thermai fülé. Heléna montenegrói hercegnő Bariban fogja Piscicelli apát-plebános kezébe letenni a hitvallást és az abiuratiót. A hercegnőt Milinovich antivarii érsek vezeti be a kath. hitvallás ismeretébe. Milinovich érsek egy trevisói ismerősének azt írja, hogy a hercegnő, „ugy mint egész családja, mély meggyőződésű keresztény és hogyha, ugymond, megtanulta a kath. hitéletet, meg vagyok győződve, hogy igaz példaképe lesz a keresztény erényeknek.

— Egyházmegyei hírek. Dr. Steiner Fülöp megyéspüspök A c z é l Lajos zsámbéki segédlelkész Sárkereszturra és Neumayer Antal budakeszi káplánt Zsámbékra helyezte át, gróf Zichy Gyulát pedig Budakeszire küldte ki káplánának.

— Egyleti hírek. A székesfejervári jótékony nőegylet választmánya a nyári szünet után f. é. október 19-én tartotta első ülését Méltóságos Szűzgyény-Marich Julia védnök elnökelete alatt. Elhatározottat, hogy az egylet által ez évben is több iskolás gyermek fog téli ruházzal ellátatni, a ruha kiosztás folyó évi November 18-án délután 3 órakor fog a belvárosi polgári leány iskola dísztermében megtartatni, ezután több szegény részére segély utalványoztatott és ezzel az ülés véget ért.

— Kinevezés. Dr. Schön Géza szabadi orvost a főispán a vadli járásba járárorvossá nevezte ki.

— Az erdélyi katolikus statusgyűlés elhalasztása. Tekintettel azon körülményre, hogy az országos képviselők új választása f. évi október hó 28-án vendi legtöbb helyt kezdetét, ez oknál fogva, a Kolozsvarra már egybőhívott statusgyűlés nem, mint jelezve volt, e hó 28-án, hanem a rákövetkező november hó 11-ik napján, ugyancsak Kolozsvárt fog megtartatni.

— A legszerencsétlenebb nemzet jelenleg kétségtelenül az örmény nemzet. A szultán nemcsak rázabadította e szétszórtan élő szerencsétlen, vallásilag is megosztott nemzetre félbarbár mohamedán alattvalóit Azzsiában, hanem maga is pusztító céllal hallatlan vérengzést indított ellenük az egész keresztény világ méltó megküzdésére Konstantinápolyban. Az álig fegyverben álló nagy hatalmak annyira szérötk egymást, hogy összeállnak az emberiségességét nélkülöző európai török uralom fentartására, nehogy a barbár török örökségén összeveszve elpusztítsák egymást. Az elkeresz-

ténytelenedett nagy hatalmak és nemzetek rivalitása tehetetlené teszi Európát arra, hogy egy régi keresztény nemzet életét megmentse a jövő századoknak. A világi hatalmak himznek-hámoznak; csak a pápa beszél és tesz világosan és határozottan. E napokban fogadta XIII. Leo pápa Rómában Bonetti érseket, konstantinápolyi apostoli delegátust, a ki jelentést tett az egyház fejének a keresztények, különösen az örmények helyzetéről Keleten, és Rómából a pápa kérését vitte a szultánhoz az iránt, hogy keresztény alattvalóinak életét és jólétét biztosítsa.

— **Letört bimbó.** Nagy gyász érte Vaimár Ferenc városunk köztisztelőben álló polgárát. Szeretett leánykaja Ilonka ma délután 2 óra-kor hosszas szenvedés s a halotti szentségek ajtatós felvétele után, 17 éves korában megbetegségben meghalt.

— **Az elmenekült tolvaj.** Már napok óta Fejérvár-Acsán egy gyanus ismeretlen alakot láttak sompolygni, a ki némely épületek iránt nagy érdeklődést mutatott. A múlt héten egyik nap a postaépülettől zavarták el az örök. A másik nap éjjelén pedig Grimán János gazda istállójában éppen akkor csipték meg midőn az istálló ajtaját kifeszítve oda be akart menni, s a gazdának szép csikóit akarta kihajtani, de a gazda szolgálja észre vette, s a tolvajt el akarta fogni, azonban az gyorsan elmenekült.

— **Ismét éjeli támadás.** Rendes rovat gyanánt adjuk már a fenti címet lapunkban. A támadók persze nagybőrszét a katonák, kik egy héten egyszer szabadságot kapnak s azt arra használják fel, hogy alaposan leisszák magukat s aztán az utcán virtuskodnak, megátadnak gyanútlanul járó-kelő polgárokat s jól elrajkják. Talán a katona parancsnokság tehetne egyszer már ez ügyben valamit, hogy az ilyen hősködő hadfiak megszeppenjenek. Vasárnap október 18-án éjjel a vásártéren a Rauschnitzer-féle vendéglő előtt 5 uhlánus és 2 haka megtámadta Németh János nevű ácsot, a ki védekezett ugyan, de a tulnyomó erőt nem legyőzni. A hősködő katonák kardot s bajnét szedték ki s a szegény embert 7 helyen megsérték s ott hagyták az utcán vérében. Németh sebei nem veszélyesek.

— **Halálozás.** Városunk egyik köztisztelőben álló polgára id. Bernát Pál városi bizottsági tag szombaton október hó 17-én alig pár órai betegség után meghalt. Temetése kedden délután folyt le nagy részvét mellett.

— **Katonaság a választásoknál.** A belügyminiszter arról értesítette a hatóságok fejeit, hogy mivel most folynak az ujonczok kiképzései, az országgyűlési képviselőválasztásokhoz a hadtestparancsnokságok csak korlátolt számban adhatnak tegyveres erőt. Ennél fogva felhívja a hatóságok fejeit, hogy az illetékes hadtestparancsnoksághoz a tegyveres erőt kirendelését kéri megkeresésekben az elkerülhetlen szükség-korlátaira szorítkozzanak s a kirendelő katonaság elszállásolásáról és élelmezéséről megfelelően gondoskodjanak.

— **Öngyilkosság.** Ráczkeszreturon, mint levelzőnk írja — egy lakatlan házban a falu-beiek egy felosztásnak indult hullát találtak, a melyben Magasai János odavaló jómódu gazdamberre ismertek Midőn a házba mentek a halott kezében még ott volt a pisztoly a melylyel halántékába lőtt. Öngyilkosságának oka a rossz családi élete volt.

— **Körözés.** A paksi kir. járásbíróság elrendelte országos körözését a dunapentelei születésű Sztojók Julia kőborcziánynak lopás vétsége miatt.

— **Verekedés egy kormasmában.** A budai úton levő Weisz-féle kormasmában vasárnap poharazás közben összekülömböztek egymással Fester József, Berregi János és István Remsi András és János, s id. Remsi János. A szóváltás hamarosan késelésre ment át, melybe még belekeveredtek Bogárdi Lajos honvéd és Lukács János katona. Mire a kis csatározásnak vége lett, egy sebesült volt s annál több volt az, a ki a hátát vagy az oldalát tájditotta. A kormasmárosnak összes kára

25 frt, mely az összetört székek, asztalok, ablaküvegek, poharakból áll.

— **Tengeri hospiz Siófokon.** Egy budapesti jótékony egyesület a Balaton partján u. n. tengeri hospizeket szándékozik építeni, a hol szegénysorsu beteges, különösen görvélkyóros gyermekek kellő orvosi felügyelet alatt a balatoni levegő gyógyhatását ingyen élvezhessék. E terv ugylátszik a jövő nyáron fog megvalósulni, mert a nevezett egyesület nevében gróf Almásy Dénesné átíratott intézett a szombathelyi káptalanhoz, hogy ez a hospiz-épület céljaira Siófokon engedjen át területet az egyesületnek. Ilyen hospizeket szándékoznak még Balaton-Füreden és Keszthelyen építeni.

— **Az oceáni kivilágítása.** A newyorki újságok írják, hogy az amerikai kormány mostanában egy érdekes tervezetet tanálmányoz, a melyet Renben Glass, brooklyn polgár ké-szített s abban áll, hogy bójákból lánczat kapcsol össze a tengeren Newyorkból Queens-townig. Ezekre a bójákra lámpák jönnek s egy folytonos lámpasor vezeti majd a hajókat viharos éjszakákban. A hírlapok valószínűnek tartják, hogy a kormány elfogadja a tervet, a mely nagyon meg fogja könnyíteni a hajók járását.

— **Eleven ékszer.** Vannak párisi divathölgyek, akik mostanában nagy előszeretettel viselik az eleven, csuszó ékszereket! Ez mindenestre bővebb magyarázatra szorul: az új ékszer a „japán terrapin,“ amely formájára a teknősbékához hasonló, s nagyságra középtermű bogár. Ez a kis állat békésen, észrevétlenül élt mostanáig, de a csillagó kaméleont észrevették a párisi divathölgyek, aranylánczra csatolták és legújabb divatcikkeknek tették meg. Az ártalmatlan állatkának szép színes páncélja van, amelyhez a nyaklánczat odaerősítik. Az eleven ékszernek azután meg van engedve, hogy tulajdonosnője nyakán végigmásszon.

A kortesvilágból.

A bodajki kerület liberális és radikális korifeusai felajánlották a jelöltséget B. Fiáth Miklós fehérmegyei főispánnak, ki azt nagy szerényen el is fogadta. Útik is mellette a nagy dobót, de hiába, pedig ott van a főkortesek között Zelei Imre is (!) Oriási volt a lelkesedés 200 db. mondd készzár darab válaszító és nem választó között, a meghatottság annyira elfogta őket, hogy Br. Fiáth jelöltségét csak gyenge éljenekkel vették tudomásul a moóri nagy korcsmában.

No de mi valami újságot is látnak a főispán ur jelöltetésében. Babay kádomista pap földta függetlenségi elvét, jobban mondva szegre akasztotta, mint pápájuk Tisza Kálmán, csatlakozását jelentette a liberális párt, mert „a helyzet felismerése oda vihetheti az embert, hogy az aktualitást elveke elébe tegye.“ Az aktualitást pedig a katolicismus üldözése, ezért pedig a szabadkőműves Kossuth Lajos szerint még az ördöggel is szöveteznie kell. Szegény Babay, mennyire csatlakozik! Csak egy decemberi mikulással szövetkezett, mivel ha győz, csakhamar magára marad, odább lesz dova a bodajki mandátum, fel lesz cserélve egy kis miunszteri bureauval.

Ime itt a lótláb! A Kossuth párt támogatja nyíltan a liberális pártot majd azután akar veszekedni vele feltéve, ha időt adunk rá. Babay uram előbb fogja az érczakast kukorikolni hallani, mint vérmes reményeit teljedésbe menni látni. Különösen is levelezőnk tudósítása szerint sipka alatt csönd van, az etetés és itatás helyett nagyobb szerepet játszik a főispán nevével való ijeszgetés, vagyis mikulás bohóság!

A napokban a »Magyar Király« szálloda előtt egy cipész- és egy pékinas nyelvűekkel és ökleikkel lovagias ügyüket intézték el. Csakhamar ugy az egyiknek, mint a másiknak akadtak segédei, egy, hogy a csatáló ellenfelek rövid idő múlva körülbelül vagy huszra szaporodtak.

A mint a támadó és önédelmi harc javában folyt, megpillantja az egyik, a közelgő Tóth Aladár, Székesfejérvár szabadelv-párti jelöltjét. Nyomban elkiáltja magát: »Eljen Tóth Aladár! Ez inas-sereg az »éjlen« hallatára, mintegy varázsütésre abba-hagyta vérengző túsáját, a földön hőmpölygők talpra

ugrottak és mintha misem történt volna köztük, tele tüzövel kezdték éljeneni az odaérő jelölt árat. Tóth Aladárnak arcáról a buskomorság eltűnt, láthatólag jólesett neki a leendő honpolgárok lelkes éljenése. Az ott ácsorgó perczest magához szólította és miután egy pár ezüstforintost a markába nyomott, sajátkezeleg szórta kosarának tartalmát a még mindig éljenző inas-sereg közé és mint a ki jól végezte dolgát, megelégedett arcczal folytatva az utját.

Miután a gyerkőczök fölkapkodták a perczeket, hogy a jelölt urnak megköszönjék bőkezűségét, mintegy varázsütésre ismét elkíáltották magukat: »Abczug Tóth Aladár! Eljen Kalocsay Alán!

A hírtelen színváltást a járókelők élték kac-zagása kísérte.

Vasárnap délelőtt az egyik helybeli ügyvédnél egy felsővárosi polgárnak akadt valami dolga. »Nos, atyafi — szólítja meg az ügyvéd — mi újság arra maguk felé? Voltak-e sokan tegnapeste a kormány-párti tanyán (korcsma)? — Voltak bizony; magam is ott voltam. De nincs szavazati jogom, meg a többinek sem volt.

Ugyancsak vasárnap történt, hogy az esti szürkület alkalomával két izraelita honpolgár ment a Kosuth-utcában; a mint Dr. Sára Gyula ügyvéd házához értek, (a hol két Kalocsay-zászló van kitűzve) meglöki az egyik a másikat:

»Nü, két zászló, mindegyiken éjlen Kalocsay Alán.« — A figyelmessé tett szomszéd meglát, nézi a zászlókat, észrevesz csak eme lelkes szavakban tör ki: »Das ist ja unzere gombócz!« (Megjegyzendő, hogy Székesfejérvárott a kormánypart zászlaja gömb, a függetlenségé pedig dárdalakban végződik.)

Tudott dolog, hogy Tóth Aladár, a kinek a székesfejérvári mandátum elnyerésére vasárnap óta nagyon megcsappantak reményei, házról-házra jár, hogy személyesen kapacitálja a szavazópolgárokat. A múlt héten is már harmadszor, miután két izben nem találta otthon a házigazdát, beállit este egy felsővárosi polgárhoz, a kinek udvarában éppen kukoriczát fosztottak. A mint a háziasszony meglátja a pitvarba lépő Tóth Aladár, elébe megy, csipőre vájja kezét, s így szól:

»Ide bizony ne jöjjen a nagyságos ur, ha már elárulta a hetedik szentségünket! — A jelölt ur a fosztók folytonos gúnnyos kaczagása és kiabálása közt, szegyenkezve hagyta el a házat, és a mint értesülünk, negyedészer már nem merte át lépi eme ház küszöbét.

Irodalom és Művészet.

A Szent István társulat kiadványa. A társulatnak Tudományos és Irodalmi osztálya kiadta dr. Mihályfi Ákos cisterciota rendű áldozó pap, a rend budapesti hittudományi és tanárképző intézetében tanár és lelkiigazgató munkáját: »A papnevelés történetét.« t. A mű két kötetben jelent meg. Az első kötetben a papnevelés történetét írja le az egyház alapszövegeitől kezdve. A második kötet tartalma pedig a következő. I. A hivatás kegyelme s annak ápolása. II. A papi lelkiület megszerzésének módja s eszközei. III. A papi tudományok elsajjításása. IV. Nevelési rendszerek. V. Szeminárium előljárók. Meg vagyunk győződve, hogy teljesen méltányolni fogja e munkát a tudományos világ. Különösen a katolicus papság, s igaz elismeréssel és dicsérlettel fog adózni a tudós szerzőnek. — A napokban kiadott másik könyv czime: »A magyar kath. főpapság végrendekezési jogának története.« Irta: Kollányi Ferenc. A 300 lapra terjedő munkában bőven s lelkiismeretesen van megírva a könyv czime által feltüntetett jog történeti kérdés, mely nem tartozik azon kérdések közé, melyek teljesen tisztázottak lennének s a közönség értené. Ezen hiányt pótló művet az olvasóközönségünk figyelmébe ajánlhatjuk. Ara 3 frt. — A harmadik könyvnek, mely mostan megjelent címe: »Ezeréves Magyarország.« E műben össze van gyűjtve XIII. Leo pápa és a magyar kath. főpásztorok ünneplő szavai papjaik és híveikhez a magyar honfoglalás ezredik évfordulójára alkal-mából. Az érdekes tartalommal bíró könyvnek,

mely mindig és mindenkinek szórakoztatására szolgálhat elolvassása által. Ára 1 frt. A könyvben 248 lap van a mi elég tanúság olcsósága felett. A társulat jelenlegi többi kiadványai a „Höntöglálás és Erdély.” Irta: Karácsonyi János. Az ez évben a tud. és irodalmi osztály május 20-ki ülésén tartott felolvasásnak külön nyomata. Igen érdekes és figyelemkeltő munka. Ára 30 kr. — „A magyar népkönyvtár”-nak 5-ik kötete a „Műhelyből” cím alatt jelent meg. Elméleteket tartalmaz a magyar iparos életből. Irta: Bodnár Gáspár tanár. A 148 lapból álló, kemény kötésű kis könyvnek ára 30 kr. — A „Népiratok”-ból megjelent a 115. sz. „Három szent testvér” czimmel. Boldog Margit, boldog Jolánta és szent Kunigunda élete. Irta: Kadora Ödön. Budapest, 1896. 16-r., 28 l. Ára 4 kr., 8 fillér. — A 116. számú. „A féllabu koldus” vagy: az Isten se nem siet, se nem felejt. Irta: Janics Ferencz. Budapest, 1896. 16-r., 22 l. Ára 4 kr., 8 fillér. — A 117. számú. „Két falusi történet.” Irta: Prónay Antal. Budapest, 1896. 16-r., 16 lap. Versben. Ára 2 kr., 4 fillér.

„Köztelek Zsebnaptár 1897. évre.” A mezőgazdasági viszonyok mostohasága mindinkább sürgeti a mai jobbara külterjes gazdálkodás belterjesebbé tételét. Ez azonban az ő sokoldalúságával egyttal megköveteli, hogy a gazda is nagyobb ismeretekkel rendelkezzen. A gazdának valóságban egy élő Vademekumnak kell lennie, hogy a viszonyok különböző alakulásai között mindenkor feltalálhassa magát és a leghelyesebben intézkedjék, majd minduntalan kezi könyvtárát kell felkeresnie, ha valamely kérdésben emlékező tehetsége felmondja a szolgálatot. Ezt teszi III. évfolyamában megjelent „Köztelek Zsebnaptár” 1897. évre, mely nemcsak szakavatott tanácsal s megbízható adatokkal szolgál a gazdának minden felmerülő esetben, de egyttal, mint czime is mutatja, rendszeres jegyzőkönyvül is használható. A dus tartalom közel 400 oldalra terjedő „Köztelek Zsebnaptár” Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán, az Országos Magyar Egyesület titkárai szerkesztésében jelent meg, de résztvettek abban hazánk elsőrendű írói. A „Köztelek Zsebnaptár” felől az állattenyésztés és takarmányozás (dr. Kosutány és Cselkó nyomán) a növénytermelés és földmívelés, szőlőszet és borászat, építészet, technika, gépészetre és az üzemre vonatkozó legfontosabb és naponkiüt szükséges adatokat, a takarmány emészthetőségét és összetételét feltüntető táblázatokkal, a legkülönfélébb átszántási táblázatokkal, egy teljes gazdasági könyvelési rendszert, az egész évre elegendő napszámos jegyzéket és e mellett még mindig elegendő tiszta lapot a folyó jegyzések számára. Az erős és csinos vízsonba kötött s számoló táblával ellátott „Köztelek Zsebnaptár” bolti ára 1 frt 50 kr., a „Köztelek” előfizetési s az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai részére 1 frt 20 kr., a postán küldésért minden esetben 10 kr. megrendelhető a „Köztelek Zsebnaptár” kiadóhivatalában, Budapest, IX. Üllői-ut 25. sz. Köztelek.

Közgazdaság.

Ekepróba, répa és burgonya ki- szántó ekék bemutatása K.-Nyéken.

— Saját tudósítónktól. —

A modern technika haladása a különféle talajmívelő eszközök terén is csaknem napról-napra észlelhető, a mit annyival inkább kell természetesnek találnunk, mert hiszen a mai értékesítési viszonyok egyenesen arra utalják a gazdákat, hogy a talaj kitűnő megmívelése által a termést egy minőség, mint mennyiségileg lehetőleg fokozzák, s a terméstöbblettel pótolják a terményárak esése következtében beállott jövedelemcsökkenést. Egyrészt ez, másrészt a nagymérvű verseny is veti felszínre az újabb és újabb konstrukciójú ekéket s gépeket s miután a jónak legnagyobb ellen-sége a jobb, egymásután tüntek le az eddig kitűnőeknek tartott talajmívelési eszközök s

adnak helyét a még kitűnőbbeknek, a melyek bizonyos idő multával bizonyára szintén az előbbieket sorsában fogják osztózni, de ez idő szerint mint legjobbak dominálják a helyzetet. A gazdaközönségnek természetesen nem áll módjában minden újítást kipróbálni; erre a gazdasági egyesületek vannak hivatva, oly formán, hogy versenyek és géppróbák rendezése által lehetővé tegyék az érdeklődőknek meggyőződést szerezni az újabb gépek használatosságáról.

Legutóbb a fe j e r m e g y e g a z d a s á g i e g y e s ű l e t rendezett Kápolnás-Nyéken Kenessey Kálmán birtokán gép-bemutatást, a melynek lefolyása igen érdekes volt. Bemutatásra kerültek a Sulky-féle mély-szántó ekék, továbbá több Sack rendszerű Bächer-féle egyetemese aczélekek s néhány répa és bársonykekszántó-éke. A gép-bemutatás iránt a környékbeli földbirtokosok és gazdák élénk érdeklődést tanúsítottak; ott voltak: Arany József, Baly Kálmán, Csontos Andor, gróf Cziráky Béla, Déry Andor, báró Durneisz, Pfinn István, Frankl Géza, Hollóssy N., Kenessey Kálmán, Kenessey Lajos, Kutassy Endre, Konecz Antal, Meszlényi Pál, báró Mansdorff, Spitzner Simon, Szöllössy Géza, Szabó Sándor, Tóth Károly, Vértessy Lajos, gróf Zichy János s az OMGE. Preszéről, Jeszenszky Pál stb. Érdekességet kölcsön-zött a gép-bemutatásnak azon körülmény, hogy a Sack-féle ekék ottani helyi képviselője több ily ekét bocsájtott az egyesület rendelkezésére azon czélból, hogy ezek Bächer-féle, szintén Sack rendszerű rendszert készült ekékkel munka-képesség tekintetében összehasonlíthatók legyenek s az egybegyűlt gazdák párhuzamot von-hassanak a két gyártmány között. Érdekes volt ez már csak azért is, mert a Sack és a Bächer-féle ekék, bár anyag és kiállítás tekintetében csaknem teljesen megegyeznek, ár tekintetében mégis nagyon különbözőek, nevezetesen az egy-vasu Sack-ekék körülbelül 7—8 frrtal drágáb-bak az ugyanazon minőségű Bächer-ekékénél, a mi abban találja magyarázatát, hogy a külföld-ről behozott Sack-ekékre darabonként 7—8 frtnyi behozatali vám van kivetv. Ez pedig lényege-sen számításhoz eső körülmény, a melylyel bi-zonyára minden gazdának számítanía kell. A kétféle gyártmányu eke között megejtetvén az erópróba, a bizottság a következő eredményt hirdette ki:

A Sack-féle R. 14. számú eke vonóerő szükséglete 10 $\frac{1}{2}$ " mély és 10" széles barázda szántásánál 357 kg.

A Bächer-féle Sulky ekének erőszükség-lete 10" mély és 15" széles barázda szántásánál 392 kg.

A Sack-féle D. 10. M. N. jegyü eke vonó-szükséglete 8" mély és 12" széles barázda szántásánál 363 kg.

A Bächer-féle D. 10. M. N. jegyü eke vonószükséglete 8" mély és 14" széles barázda szántásánál 256 50 kg.

A jelen volt gazdák a Bächer-féle egye-temese aczélekeknek ítéltek oda az elsőseget, nemcsak olcsóbbaságuk, de tetemesen csekélyebb vonószükségletük miatt is, a mi kitűnik az előbb közölt adatokból.

A mi magát a Bächer-féle Sulky-ekéket illeti, azok tisztán mélyművelésre szolgálnak s tagadhatatlan, hogy igen jó munkát végeznek arányilag csekély vonóerőszükséglet mellett, mindazonáltal nagy hibájuk ezen ekéknek szerfeletti drágaságuk, darabonként 160 forint, ugy hogy erre való tekintettel ezen ekéknek nálunk nem nagy jövőt mérünk jósolni, ellenben a Bächer-féle egyetemese ekék határozottan elsőbbséget érdemelnek a Sack-féle ekék fölött.

Bemutatásra kerültek továbbá a Bächer-féle új repákiemelők, a melyek az egyetemese ekékre a legegyszerűbb módon felszerelhetők. Ezen repákiemelők különösen a középirtokosok igényeit vannak hivatva kielégíteni, mert nemcsak gyors, de kifogástalan munkát végeznek.

E repákiemelők annyira megnyerték a bemutatón jelen volt gazdák tetszését, hogy sokan azonnal megrendelték s tényleg nagyon használható eszközt.

A must minősége.

A must értéke első sorban annak cukor-tartalmától függ, mert a cukor az, mely erjedés alkalmával szeszessé válik és pedig minden % cukorból körülbelül $\frac{1}{3}$ % vagy pontosabban 0.43% szesz képződik. E szerint abból a mustból, mely 28% cukrot tartalmaz körülbe-14% os szesztartalmu bor lesz.

A bor szesztartalma elsőrendű kérdés lévén, fontos dolog a must cukortartalmának ismerete, melynek meghatározására a mustmérő szolgál. Ez ugyan nem mutatja oly pontos-sággal a must cukortartalmát, mint a kémiai elemzés, de a gyakorlatban eléggé beválk.

Az érett szőlő leveiben, vagyis a mustban különféle alkatrészek vannak, melyek mennyiségükhöz képest a must fajsúlyát emelik. Ez alkatrészek közt a cukor a túlyomó, néha 35—36%, a többi: savak, vonatagyag, sók mézga, együttvéve sem igen tesznek ki többet 3—4% nál. Míg a cukor a szőlő minőségéhez és érett-ségi állapotához képest nagy különbségbe-cszokott a mustban jelen lenni, van olyan must, melynek cukortartalma 12%, de lehet 36% is, addig a többi alkatrészek mennyisége nem igen változó s átlag mennyiségüket együttvéve Babó 3%-ra, Pillitz 4%-ra teszi.

Hozzáértő vegyészek pontos elemzés és számítás útján kiderítették, hogy milyen vi-zony van a must sűrűsége és cukortartalma közt; már most ezt tudva, egyszerű sűrűség-mérővel megállapítható a must cukortartalma.

Ilyen egyszerű sűrűség mérő az Oechsle-féle mustmérő, mely leginkább Németországban van elterjeve. Ez nem direkt a cukortartal-mat mutatja, hanem a sűrűséget, melyből a cukortartalom kiszámítható, illetőleg a mellé adott táblázatból leolvasható.

A Babó-féle mustmérő úgy van fokokkal és számokkal ellátva, hogy mindig a cukor-tartalmat mutatja százalékban. Ez sokkal czélze-szebb gyakorlati használatra, mint az Oechsle-féle.

A Babó-féle mustmérőnél megbízhatóbb a Pillitz-féle, mert ennek szerkesztője Pillitz volt budapesti műegyetemi tanár, pontosabban átszámította a must sűrűsége és cukortartalma közti viszonyt.

Babó 3% nemeszűrt vett fel a mustban, Pillitz pedig 4%-ot, tehát amaz 13%-kal mindig többet mutat.

A mustmérővel a cukormeghatározás kö-vetkezőképp történik.

A vizsgálandó mustot sűrű vészon vagy még helyesebben szűrőpapíron átszűrjük, hogy belőle a nyálkás, tisztálant anyagok eltávolít-tassanak, mert azok a must sűrűségét befolyásolják. Azután a mustmérőre alkalmazott hőmérővel megvizsgáljuk hőfokát és addig hűt-jük vagy melegítjük, míg 17.5 C. fokú nem lesz. A mustmérők tudniillik ugy vannak szer-kesztve, hogy ennél a hőfoknál mutatják a valóságos cukortartalmat.

Az átszűrt és kellő hőfoku mustot hosszú-kás, hengeralakú edénybe töltjük, melyben a mustmérő szacdon lebeget. Az ilyen üveg-hengert együtt szokták árulni a mustmérővel. Azután a tökéletesen tiszta és száraz mustmé-rőt óvatosan az üveghengerbe bocsájtjuk. A mint a mustmérő nyugalomba jön, szárán le-olvaszuk azt a számot, mely éppen a must fal-színével egyirányban van. Ez mutatja a must cukortartalmát százaléokban.

Óvatosan kell a mustmérőt a mustba bo-csájtani, mert ellenkezőleg a szárának hiálló részére tapadó must súlyosabbá teszi és hamis eredményt mutat. Eppen ezért minden mérés után gondosan meg kell mosni és szárazra kell törölni a mustmérőt.

* Fakereskedők sérelme. Nemsak Bu-dapestben, hanem az egész országban a legna-gyobb mérvű elkéserevés nyilvánul a fakereskedők részéről a magyar állam-vas u t a k i g a z g a t ó s á g a e l l e n. Az elkéserevés oka — mint értesülünk — a ma-gyar államvasutak szállítási feltételeinek szo-kratlan alkalmazása, mely egész talpfa-kereskedelmünket v al s á g g a l f e n y e g e t i. Az államvasutak igazgató-sága, ugyanis az eddigi, közel két évtizedes szokás-

tól eltérően, valóságos rosszakarattal jár el a talpfa bevásárlásánál a kereskedőkkel szemben, s ilyként teljes felfordulást idézett elő a talpfa piacon. Már júliusban, a mikor az államvasutak igazgatósága talpfaszükségletét beszerezni akarta az e végből kiirt nyilvános pályázat ugyszólván teljesen meddő maradt s fakeskedelmünknek ez az éga most teljesen pang. A kereskedők ez okból astán a folyó évben nem is vettek részt az erdővásárlásban, a talpfakészítés szünetel s nagyon könnyen bekövetkezhethet az az állapot, hogy az államvasutaknál kiirt a talpfa hiány, a mi képzeltetetlen zavarokat idézhet elő a forgalmi eszközök fentartásában. A fakeskedelmű sérelmükről már jelentést tettek a kereskedelmi miniszternek, de eredménytelenül s most kérelmetlenül várják a fejleményeket, melyek egész fakeskedelmünkben s az államvasutaknál is nagy zavarokat idézhetnek elő.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Felkérjük lapunk barátait, hogy a választási mozgalmakról idejében tudósítsanak bennünket. Lapunkat szerdán és szombaton délután 4 órákor zárjuk le, ha ezen a napokon valami fontosabb mozzanat fordul elő táviratot kérünk s a költségeket meg fogjuk téríteni. A választási mozgalmakról minél tárgyilagosabb tudósításokat kérünk.

V. Pozsony. Szerkesztőnk jelenleg nincs Fejérvárott. Levelét, ha meg jön átadjuk mihez tartás végett.

N. Legkésőbb péntek délig viszont láthassuk egymást. A mint látja elég jól sikerült, de még egyszer nem kerek belőle. Üdv!

P. Csak bátran előre! Félre a kislékűséggel! Ki kell göngyölni azt a zászlót. Hadd lengjen bátran, szabadon. Philippián ott leszünk.

NYILT-TÉR. *)

Azon homályba burkolt egyént, ki nevét a tegnapi napon, Kostyelik Ferencz nevére feladott s engemet becstületemben megsértő levelet irta egy aljas gazembernek jelentem ki s ha csak egy szikrányi férfias jelleme van — az illetőnek — ugy nevét e lapok hátsbjain velem közölni fogja.

Székesfejevár, 1896. okt. 21.

Forster György.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

A székesfejevári hetivásár.

Piaczi árak. — Okt. 21-én

Buza	7—7.20
Rozs	6—6.20
Zab	5.30—5.30
Tengeri	4.30—4.40
Árpa	4.80—6.—

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-től. —

Budapest—Székesfejevár—N.-Kanizsa.

Gyorsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.: 2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Vegy.v.: 5:25 d.u.	7:39 este		
Gyorsv.: 7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejevár—Budapest.

Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.: —	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.: 5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.: 2:00 d.u.	6:00 d.u.	6:08 este	8:12 este
Gyorsv.: 5:06 d.u.	8:00 este	8:15 este	9:40 este

A Balaton-tavi gőzhajózási részv. társulat menetrendje.

Siófok-Balatonfüred és vissza.

Siófok	11:10, d. e.	4:00, d. u.
Balatonfüred	12:10, d. u.	3:00, " "

Boglár-Révfülp Badacsony és vissza.

Boglár	12:15, 3:15, 4:15, 11:—
Révfülp	1:00, 4:50, 10:30
Badacsony	1:50, 2:20, —

HIRDETÉSEK

felvétetnek kiadóhivatalunkban (Szt.-István-tér 1-ső szám alatt) a legjutányosabb áron.

Cseresnye- és meggyfa-csemeték nagymérvbeni eladása.

Eladásra szánt készlet cseresnyéből 80,000 drb., meggyből 50,000 drb.



Cseresnye-csemeték árai: a 160—200—240 centiméter magas hajtsáall biró, gazdag gyökérű, dieteris, 1—2 éves csemeték drbjá (azok erőssége szerint) 20 krtól 40 krig.
Meggyfa-csemeték árai: az 1—3—4 éves, szőlőg gyökérű, igen szép fejűdésű, élet-erős csemeték drbjá (azok erőssége szerint) 20 krtól 30 krig.

Nagybani árak	100 drb	40 kros	csemete 1 vagy több fajban	38 forint.	100-an-kint.
	250 "	40 "	" 1 "	" 36 "	
	500 "	40 "	" 1 "	" 34 "	
	1000 "	40 "	" 1 "	" 32 "	
	5000 "	40 "	" 1 "	" 30 "	

A 4—5 éves, igen erős meggyfa-csemeték 100-a 48 ft. 250 drb vételénél 45 ft., 500 drb vételénél 44 ft.

Igen nagy készlet van a következő cseresnye-fajokból: Germersdorfi nagy, Nagy fekete ropogós, Korai majlis cseresnye, Batasonyi óriás, Páncsodai ropogós, Dömszéri sárga ropogós, Hodelingeni óriás, Dr. Entz feketeje, Schöndler kései ropogós, Doburgi korai fekete, Glöcker óriás, Büttner kései ropogós, Mezel ropogós, Rencheren ropogós, Heintze korai cseresnye, Kárpáti fekete ropogós, Mückebergi nagy, Dicsárdi fűszeres, Jaboulay ropogós, Hollandi hercegi, Kanizsai fekete, Eszperen ropogós stb. stb.

Igen nagy készlet van a következő meggy-fajokból: Körösi meggy (Spanyol meggy), Spanyol meggy piros, Pávid meggy, Korai Hortensia, Hortensia királyi, Eugenia, Valtra éri, Olivieri apátus, stb., stb.

A fenti cseresnye és meggyfajokon kívül adatnak ki körte, alma, szilva, őszli és kajsziá-harasz, lósponya, birs és eperfa-gyümölcsök egy gazdasági mint gyüperé nevelt 1—2—3—4 éves példányokból, meg pedig gazdag fajlású csemeték mellett. A csemeték tisztán annak talajon nevelkedtek, s ezért gazdag gyökérrel s biztos fogamzási képességgel bírnak, ezen felül hiteles fajták, edzett természetűek, egészségesek, hosszú életűek és igen olcsók és. Adatik ki fentfentek-külv 1—2—3—4 éves vadász 1, körteből, almából, szőlőből, paradicsom-alma, birs, besztekeri szilva, duruzsai szilva, Prunus Myrobolana, Saint Julien, kékgy, mandula, sárga barack, cseresnye, fekete meggy, sárga és eperből, melyeknek árai erősség (vastagság szerint) 1000-kint 5.55 ft-ről 13.80 ft-ra emelkednek.

AZ UNGHVÁRY LÁSZLÓ-FÉLE CZEGLÉDI

gyümölcsfa-iskola ma már 140 hold területű. Van benne 1,100,000 nemes és 15,000,000 vadonöz csemete s így az ma már, mint tisztán gyümölcsfa-iskola a föld kereskedésén találató illyennel telepek közt az első helyen áll. Egyelőre is nagyon hasznát az Unghváry László-féle cég egy év alatt azáltal, hogy a telepet (százra időre való számítás) azáltal kint-látta el; munkálkodás a sok eső, illetve csapadékos időre való számításal vizbevezető árkokat létesít. (Ezen munkálatok tavaszáig mind befejeztettek). Külföldön az év őszén és a következő év tavaszán 4000 db anyafát, Tényleg megkötötte a díszbekerés és díszítés, valamint a fűszertenyésztés is. Bolognói Benczaki Blátónak ugy a mező-kovácsból, valamint kovácsai kísérleti telege a cég tulajdonába ment át. A cég, mint életképes vállalat, készkömetén is létesít egy nagyobb szabású, 449 holdas gyümölcsfa-iskolát. Stb., stb.

Tessék árjegyzéket kérni!

Cseresnye- és meggyfa-csemeték nagymérvbeni eladása.